

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра психології розвитку
**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКУМ З ВІКОВОЇ ПСИХОЛОГІЇ**

Освітня програма «Психологія»

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “26” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Практикум з вікової психології
Освітня програма	«Психологія»
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	4/8 семестр, 6 кред.
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 24 год. (с.ф.н.); 8 год.(з.ф.н.) Семінарські заняття – 36 год. (с.ф.н.); 12 год.(з.ф.н.) Самостійна робота – 120 год. (с.ф.н.); 160 год. (з.ф.н.)
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/

2. Опис дисципліни

Становлення психолога як професіонала передбачає формування не тільки теоретичних знань щодо особливостей розвитку особистості на різних вікових періодах, але, також, і формування навиків та вмінь організовувати та проводити дослідження з метою виявлення особливостей розвитку особистості на кожному з етапів розвитку. Курс «Практикум з вікової психології» передбачає реалізацію навчальних заходів у форматі (семінарських занять), спрямованих на засвоєння знань щодо методологічних та методичних засад реалізації досліджень в рамках вікової психології, апробації отриманих теоретичних знань з курсу «Вікова психологія» в умовах вирішення практичних завдань.

Мета курсу полягає в формуванні у студентів знань про основні методи, методики, прийоми способи проведення досліджень з метою вивчення особливостей розвитку особистості на різних вікових етапах. *Цілі*: сформувати професійні вміння реалізовувати дослідження динамічного психічного розвитку людини і, таким чином, поглибити теоретичні знання студентів з вікової психології.

Компетентності:

- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
 ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організовувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.
 СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології, реабілітаційної психології.
 СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
 СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

Програмні результати навчання:

- ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.
 ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
 ПР3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
 ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості з урахуванням її індивідуально-психологічних особливостей.

3. Структура курсу.

№	Тема	Результати навчання	Завдання
---	------	---------------------	----------

1.	Вступ до практикуму з вікової психології.	Розуміти предметне поле та основні завдання практикуму з вікової психології.	Усні доповіді та тестові завдання по темі №1, підготовка словника термінів по темі.
2.	Методологічні засади організації та реалізації досліджень вивчення особливостей психічного розвитку особистості.	Володіти знаннями щодо суті основних методологічних положень організації досліджень психічного розвитку особистості та сформулювати вміння розробки алгоритму реалізації прикладних досліджень.	Усні доповіді, творчі і тестові завдання по темі №2, підготовка словника термінів по темі.
3.	Методичне забезпечення процесу дослідження особливостей психічного розвитку особистості.	Ознайомитись з основними вимогами щодо методичного забезпечення процесу дослідження особливостей психічного розвитку особистості на кожному з етапів онтогенезу, розуміти суть їх застосування в умовах психологічної практики..	Усні доповіді, творчі та тестові завдання по темі №3, підготовка словника термінів по темі.
4.	Особливості реалізації досліджень психічного розвитку людини в пренатальному та немовлячому періодах онтогенезу.	Ознайомитись з особливостями реалізації досліджень психічного розвитку в пренатальному та немовлячому періодах. Вміти розробляти програму оптимізації процесу розвитку особистості (формулювання рекомендацій, просвіта батьків).	Усні доповіді, творчі та тестові завдання по темі №4, підготовка словника термінів по темі.
5.	Особливості реалізації досліджень психічного розвитку дитини в період раннього віку.	Ознайомитись з особливостями реалізації досліджень розвитку особистості в ранньому віці. Вміти означити особливості розвитку особистості в психофізичному, соціально-психологічному, духовного ракурсах. Вміти розробляти програму (індивідуального та групового формату) оптимізації процесу розвитку особистості.	Усні доповіді, творчі та тестові завдання по темі №5, підготовка словника термінів по темі .
6.	Особливості реалізації досліджень	Ознайомитись з особливостями реалізації досліджень розвитку особистості в дошкільному віці. Вміти означити особливості розвитку	Усні доповіді, творчі та тестові

	психічного розвитку дитини в дошкільному періоді онтогенезу.	особистості в психофізичному, соціально-психологічному, духовного ракурсах. Вміти розробляти програму (індивідуального та групового формату) оптимізації процесу розвитку особистості.	завдання по темі №6, підготовка словника термінів по темі.
7.	Особливості реалізації досліджень психічного розвитку особистості в молодшому шкільному віці.	Ознайомитись з особливостями реалізації досліджень розвитку особистості в молодшому шкільному віці. Вміти означити особливості розвитку особистості в психофізичному, соціально-психологічному, духовного ракурсах. Вміти розробляти програму (індивідуального та групового формату) оптимізації процесу розвитку особистості.	Усні доповіді, творчі та тестові завдання по темі №7, підготовка словника термінів по темі.
8.	Особливості реалізації досліджень психічного розвитку особистості в підлітковому віці.	Ознайомитись з особливостями реалізації досліджень розвитку особистості в підлітковому віці. Вміти означити особливості розвитку особистості в психофізичному, соціально-психологічному, духовного ракурсах. Вміти розробляти програму (індивідуального та групового формату) оптимізації процесу розвитку особистості.	Усні доповіді, творчі та тестові завдання по темі №8, підготовка словника термінів по темі.
9.	Особливості реалізації досліджень психічного розвитку особистості в юнацькому віці.	Ознайомитись з особливостями реалізації досліджень розвитку особистості в юнацькому віці. Вміти означити особливості розвитку особистості в психофізичному, соціально-психологічному, духовного ракурсах. Вміти розробляти програму (індивідуального та групового формату) оптимізації процесу розвитку особистості.	Усні доповіді, творчі та тестові завдання по темі №9, підготовка словника термінів по темі.
10.	Особливості реалізації досліджень психічного розвитку особистості в період ранньої дорослості.	Ознайомитись з особливостями реалізації досліджень розвитку особистості в період ранньої дорослості. Вміти означити особливості розвитку особистості в психофізичному, соціально-психологічному, духовного ракурсах. Вміти розробляти програму (індивідуального та групового формату) оптимізації процесу розвитку особистості.	Усні доповіді, творчі та тестові завдання по темі №10, підготовка словника термінів по темі.

11.	Особливості реалізації досліджень психічного розвитку особистості в період середньої дорослості.	Ознайомитись з особливостями реалізації досліджень розвитку особистості в період середньої дорослості. Вміти означити особливості розвитку особистості в психофізичному, соціально-психологічному, духовного ракурсах. Вміти розробляти програму (індивідуального та групового формату) оптимізації процесу розвитку особистості.	Усні доповіді, творчі та тестові завдання по темі №11, підготовка словника термінів по темі.
12.	Особливості реалізації досліджень психічного розвитку особистості в похилому віці.	Ознайомитись з особливостями реалізації досліджень розвитку особистості в період пізньої дорослості. Вміти означити особливості розвитку особистості в психофізичному, соціально-психологічному, духовного ракурсах. Вміти розробляти програму (індивідуального та групового формату) оптимізації процесу розвитку особистості.	Усні доповіді, творчі та тестові завдання по темі №12, підготовка словника термінів по темі.

4. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Максимальний бал, який студент може отримати за всіма видами контролю – 100 балів і виставляється у формі заліку.</p> <p>Оцінка студента формується таким чином:</p> <p>1. Поточний контроль:</p> <p>Робота на семінарських заняттях:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усні відповіді-доповіді та виконання тестових/ творчих завдань по темах лекційного курсу – максимально 35 бали; - виконання контрольної роботи – максимально 5 балів; <p>Самостійна робота:</p> <ul style="list-style-type: none"> -підготовка словника основних термінів і понять до кожної з лекційних тем – максимально 10 балів. <p>Передбачено підготовку рефератів-презентацій з метою підвищення рейтингу – максимально 5 б.</p> <p>2. Підсумковий контроль – максимально 50 балів.</p> <p>У кінці семестру підраховується рейтинг за поточними видами контролю і підраховується загальний рейтинг, який переводиться в оцінку у відповідності до шкали оцінювання.</p>
Вимоги до письмової роботи	Дотримання форми розв'язання тестових завдань, дотримання принципів академічної доброчесності при підготовці творчих завдань.
Семінарські заняття	На семінарських заняттях відбувається обговорення питань, що

	визначають зміст лекційних тем, а також результатів виконання завдань семінарських занять, проходження тематичних тестів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до підсумкового контролю (заліку) при умові здачі усіх практичних завдань. Підсумкова оцінка за курс є сумою балів набраних студентом протягом семестру за усі види роботи: оцінки за роботу на семінарах, оцінка за самостійну роботу, оцінка за контрольну роботу.

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні (1 семестр)																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські з-тя		4		4		4		4		4	4	4	4	3				35
Самостійна р-та																10		10
Контрольна робота															5			5
Підсумковий контроль (залік)																	50	50
Всього за тиж-нь		4		4		4		4		4	4	4	4	3	5	10	50	100

6. Ресурсне забезпечення.

Література:

Основна:

1. Гуцало Е.У. Психологія вікового розвитку особистості: Практикум. Навчально-методичний посібник. Кіровоград: ФО-П Александрова М.В., 2012. 178 с.
2. Кутішенко В.П. Психологія розвитку та вікова психологія. Практикум : навч. посіб. для студ. ВНЗ/ В.П.Кутішенко, С.О.Ставицька. Київ: Каравела, 2009. 448 с.
3. Практикум з вікової та педагогічної психології: навчально-методичний посібник/редактор-укладач Н.М.Когутяк. Івано-Франківськ, 2010. 126 с.
4. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. посіб. К. : Академвидав, 2005. 360 с.
5. Тертична Н.А. Практикум з вікової психології:навч.- метод. посібник. К.:Книга-плюс. 2018. 119 с.

Додаткова:

6. Александров Ю. В. Психологія розвитку: навч. посібник. Харків, 2015. 336 с.
7. Булах І.С. Психологія особистісного зростання підлітка. К.: НПУ ім.М.П. Драгоманова, 2003. 340 с.
8. Гуцало Е.У. Психологія вікового розвитку особистості. Навчально-методичний посібник. Кіровоград: Імекс ЛТД, 2010. 216 с.
9. Крайніков Є.В. Психологія розвитку. Словник-довідник. К.: Арістей, 2004. 280 с.
10. Крайг Г. Психологія розвитку [пер. с англ. Н. Мальгиной и др.]. СПб. : Питер, 2000. 992 с.
11. Климишин О.І. Психологічні особливості розвитку духовності старшокласників у процесі навчання. Дисерт. на здобут. наук. ступ. канд. псих. наук: 19.00.07. Івано-Франківськ, 2004. 220 с.
12. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. К.: Рад. школа, 1989. 608 с.
13. Кузікова С.Б. Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці. Монографія. Суми: Вид-во МакДен, 2012. 410 с.
14. Кузьменко В.У. Розвиток індивідуальності дитини 3-7 років: Монографія. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. 354 с.
15. Павелків Р.В. Дитяча психологія / Р.В.Павелків, О.П.Цигипало. К.: Академвидав, 2008. 431 с.
16. Поліщук В.М. Вікова та педагогічна психологія: навч. - метод. Посібник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2007, 219 с.
17. Помиткін Е.О. Психологія духовного розвитку особистості: Монографія. К.: Наш час, 2005. 280 с.
18. Самошкіна Л.М. Вікова психологія: навч. наоч. посіб. з мультимедійним курсом. Дніпропетровськ: вид-во ДНЕУ, 2006. 248 с.
19. Сергеєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Вікова психологія. К.: Центр учбової літератури, 2012. 346 с.
20. Токарева Н.М. Основи вікової психології : навчально-методичний посібник / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. Кривий Ріг, 2013. 283 с.

6. Контактна інформація

Кафедра	Психології розвитку вул. Шевченка, 57 tel:380342596136 kpr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Док.психол. н., доц. Климишин О.І.
Контактна інформація викладача	olha.klymyshyn@pnu.edu.ua

7. Політика навчальної дисципліни

Політика курсу спрямована на розвиток вищої освіти в Україні, що ґрунтується на засадах гуманізму, демократизму, національної самосвідомості та міжнаціональної толерантності, й передбачає імплементацію базових принципів студентоцентрованого підходу до навчання студентів. Пріоритетними напрямками організації освітнього процесу є формування світогляду майбутніх фахівців (відкрита комунікація, обмін думками тощо), розвиток креативності, створення оптимальних умов для їх самореалізації, інтеграція неформальної освіти в формальну, широке застосування інформаційних технологій, впровадження дистанційної форми навчання, діджиталізація освіти та реалізація принципів СТЕМ-освіти.

У процесі навчання використовуються такі методи: лекція (ознайомлювальна, проблемно-пошукова, узагальнювальна); моделювання (образно-символічне, концептуальне, графологічне, структурно-логічне); компаративний аналіз; евристична бесіда; опрацювання першоджерел.

Серед методів контролю використано: усне опитування, контрольна робота, тестування, письмова самостійна робота (виконання творчих завдань, словник термінів до кожної з лекційних тем), тематичне повідомлення (реферат).

Протягом вивчення дисципліни студент зобов'язаний: вчасно виконувати завдання, які зазначено у програмі (силабусі), приймати активну участь в роботі на семінарах, дотримуватись принципів академічної доброчесності при підготовці самостійної роботи та контрольних робіт. Відсутність студента на занятті передбачає неотримання балів за усну відповідь. Студент, який пропустив 60% і більше занять без поважних причин не допускається до заліку.

Викладач

Климишин О.І.